

Klimaat is niet 'links' of 'rechts', dus kom snel met ambitieuze klimaatwet

Nog langer dralen met CO₂-wetgeving bedreigt zowel de Nederlandse economie als onze hele natie, schrijven vijf hoogleraren.

Wanneer de mensheid onvoldoende doet om de toekomstige opwarming van de aarde te voorkomen, is ons nieuwe Deltaprogramma „niet meer dan dweilen met de kraan open”. Dit constateert Paul Luttikhuis in zijn artikel ‘Als het zo acuut is, waarom doen we dan niets?’ (NRC, 25/2). Wetenschappers hebben geen andere verklaring voor de huidige snelle opwarming van de aarde dan de menselijke productie van broeikasgasen, met name CO₂.

Klimaatverandering is een existentiële bedreiging voor Nederland. Wanneer de opwarming een *tipping point* passeert zullen de gletsjers op Groenland en West-Antarctica instabiel worden en smelten, waardoor het zeeniveau naar verwachting zo'n vijf tot negen meter zal stijgen. Daar vallen geen dijken tegen te bouwen. De opwarming zal voor delen van Afrika en het Midden-Oosten dusdanige gevolgen hebben dat de migratie naar Europa volledig voorspelbaar zal toenemen. De huidige zorgen van de politiek - van spanningen rondom migratie tot geld voor dijkverzwaring - zullen dus alleen maar groter worden wanneer het probleem van klimaatverandering niet krachtig wordt aangepakt.

Gelukkig heeft de wereld in Parijs een aanzet daartoe gegeven. Sinds december 2015 is 'Parijs' synoniem voor hoop. Maar 'Parijs' zal weinig betekenen wanneer het akkoord niet vertaald wordt naar krachtig nationaal beleid - in Nederland en elders.

In de Tweede Kamer hebben alle partijen, met uitzondering van PVV en de daaruit vrijgemaakten, voor 'Parijs' gestemd. Nu is de vraag aan de orde hoe deze politieke keuze het beste is om te zetten in uitvoerbaar beleid. Wij pleiten voor een klimaatwet. Het is het instrument bij uitstek om de internationaal door Nederland overeengekomen doelstellingen ook daadwerkelijk te halen.

Het biedt helderheid en zekerheid waardoor burgers weten waar ze aan toe zijn en bedrijven hoe zij hun *business* kunnen aanpassen. Het is een keuze voor geloofwaardig en effectief bestuur.

Klimaatverandering is geen thema dat zinvol kan worden begrepen in termen van 'links' of 'rechts'. Het is existentieel, zeker voor Nederland. In dit licht is het te betreuren dat een klimaatwet momenteel slechts de steun heeft van politiek links (GL, CU, SP, PvdA, D66) en dat politiek rechts (CDA, VVD, SGP) er geen enthousiasme voor weet op te brengen. De reacties van de VVD („onverstandig vanwege de afspraken die in Parijs zijn gemaakt”) en het CDA („Dit moet juist van onderaf geregeld worden en niet van bovenaf opgelegd”) snijden geen hout en zijn op geen enkele manier in overeenstemming met liberale, christelijke of conservatieve principes.

Christelijke, liberale en conservatieve principes bieden juist aanknopingspunten om voor een wettelijk kader te pleiten. Het christelijke principe van rentmeesterschap stelt dat we de aarde slechts in bruikleen hebben van de schepper, ook voor de volgende generaties.

Het liberalisme onderkent dat de overheid de rol heeft om de spelregels te ma-

Een attractie in het nieuwe museum voor de beide polen, in het Franse Prémamanon (Jura), is een walvisstaart. Het museum besteedt veel aandacht aan het milieu.

ken voor het gebruik van de 'commons' opdat de markt zijn werk kan doen. De aarde en haar atmosfeer zijn bij uitstek een commons - een gemeenschappelijke ruimte en hulpbron. De atmosfeer heeft een eindige capaciteit om de CO₂-uitstoot van individuele energiegebruikers te accommoderen zonder nadelige gevolgen voor ons gemeenschappelijke ecosysteem.

Conservatisme beoogt - in de woorden van Lord Salisbury - „veranderingen uit te stellen tot ze ongevaarlijk zijn”. Maar gezien de dreiging van klimaatverandering en de enorme vooruitgang die inmiddels gemaakt is met de commercialisering van hernieuwbare energie, is juist uitstel van actie het gevaar geworden. Nog langer dralen is niet alleen een bedreiging voor Nederland als natie (zie boven), maar ook voor de economie.

Het is geen toeval dat nu een 'transitie-

Verandering van klimaat raakt ook liberalen en christenen

coalitie' van meer dan zeventig grote en kleinere bedrijven voor heldere keuzen en een versnelling van de transitie pleit. Onzekerheid is ten enenmale slecht voor ieder die investeringen wil doen en werpt nu al een schaduw over het ondernemersklimaat. Daarom pleit ook deze coalitie voor een klimaatwet.

Overheid, bind ons aan de mast”, riepen Nederlandse ondernemers tien jaar geleden, in december 2006. Kom met een daadkrachtig milieubeleid, geef ons een helder kader. Deze klassieke verwijzing naar de verleiding van Odysseus door de sirenen, maakt precies duidelijk dat een wet nodig is om ons succesvol en tijdig door de energietransitie te voeren.

Namelijk dat wij onszelf, voor ons eigen lijfsbehoud, beschermen tegen de eeuwige verlokking om actie nog even uit

te stellen. Wanneer we met brede steun deze keuze maken, kan Nederland laten zien wat het waard is met innovatie en vernieuwing. De spectaculaire prijsdaling van offshorewind laat zien wat een helder kader vermag. Zo'n kader, waarbij we ons opleggen ieder jaar minder CO₂ uit te stoten, zal de transitie versnellen en op gang houden, zodat we de afspraken die in Parijs gemaakt zijn, nakomen.

Vandaar ons pleidooi voor een ambitieuze en bindende klimaatwet. Die kan er alleen komen en effectief zijn wanneer links én rechts deze steunen.

Prof. dr. Gert Jan Kramer, hoogleraar duurzame energievoorziening, **prof. dr. Herman Philipse**, hoogleraar filosofie, **prof. dr. Marko Hekkert**, hoogleraar dynamiek van innovatiesystemen, **prof. dr. Maarten Hajer**, hoogleraar urban futures, **prof. dr. Chris Backes LLM**, hoogleraar omgevingsrecht.